

Οἱ νόμοι τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου δὲν ἦσαν ξένοι εἰς τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν συνείδησιν· ἡ δὲ ἐθνικὴ Συνέλευσις ἐπισήμως παρεδέχτο νομοθεσίαν, ἣν ὁ Ἕλλην, ἐν ταῖς πικραῖς ἡμέραις τῆς δουλείας αὐτοῦ ἐξακολουθῶν ἀκριβῶς νὰ τηρῇ, καὶ πρὸς διάλυσιν τῶν διαφορῶν αὐτοῦ νὰ ἐπικαλῇται, ἐθεώρει ὡς ἀριστον οἶον τῆς μελλούσης αὐτοῦ ἀναστάσεως, ὡς σύμβολον τῆς ἀνακτῆσεως τῆς πατρίδος κληρονομίας. Ἡ Ἐξάδιξις τοῦ Ἀρμενοπούλου, καθ' ἣν ἐπίσκοποι καὶ ἱερεῖς, ἀντιπαλαίοντες πρὸς τὰ τουρκικὰ δικαστήρια, ἐδίκαζον τὰς ἰδιωτικὰς τῶν Ἑλλήνων διαφορὰς καὶ ὡς πρόχειρον νόμον ἐφήρμοζον, εἶναι ἐν ἐκ τῶν ἱερῶν βιβλίων τὰ ὅποια ἡ ἡμετέρα τῆς ἐθνικῆς ἀναγεννήσεως ἱστορία ὀφείλει μετὰ σεβασμοῦ ν' ἀναφέρῃ. — Ἡ Ἐξάδιξις τοῦ Ἀρμενοπούλου εἶναι ἐκ τῶν ἱερῶν ἐκείνων μνημείων, ἅτινα τὰ πλεῖστα συνέτεινον εἰς τὴν συμπαγῆ τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐνότητά, καὶ διετήρησαν τὸ νῆμα καὶ τὴν ἀλληλουχίαν τῆς ἐλληνικότητος καθ' ὅλην τὴν διάρκεια τοῦ ἐθνικοῦ κατακλυσμοῦ· ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῶν τρομερῶν τοῦ ἔθνους συμφορῶν ἐπαρηγόρουν τὴν καταβεβλημένην ἐθνικὴν συνείδησιν, διετήρουν ἀκμαίως τὰς παραδόσεις καὶ ἀναμνήσεις τοῦ παρελθόντος, καὶ ὑπεδείκνυν προσητικῶς τὸ μέλλον τῆς φυλῆς. — Ἱεροσύλοι οἱ τείνοντες βέβηλον χεῖρα ἐπὶ τῶν ἱερῶν κειμηλίων, τὰ ὅποια ἡ ἐθνικὴ ἱστορία καὶ ἡ ἐθνικὴ παράδοσις ἐδημιούργησαν, ὅπως διαβρῆζωσιν ἢ χαλαρώσωσι τοὺς ἱεροὺς δεσμούς, τοὺς συνδέοντας τὸν παρόντα ἑλληνισμόν μετὰ τοῦ μέσου καὶ δι' αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἀρχαίου, καὶ συναπαρτίζοντας τὴν ἀδιαρρήκτον ἀλληλουχίαν τῆς ὅλης ἐλληνικότητος. — Περιεκλεισμένοι οὗτοι ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος, ἄλλον ἑλληνισμόν ἐκτὸς τοῦ στενοῦ ἑλληνισμοῦ τοῦ Δημοσθένους δὲν ἀναγνωρίζουσιν, ἀποκηρύττοντες πᾶν ὅ, τι δὲν φέρει τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος τὸν τύπον. Ἀλλ' ἂς προσέλθωσιν εἰς τὸ Σχολεῖον τοῦ λαοῦ ἵνα μάθωσι πολλὰς ὑπ' αὐτῶν παραγνωριζόμενας ἀληθείας, ἵνα μάθωσι τὰ μυστήρια τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ διδασχῶσι τὸν προορισμὸν καὶ τὰς τύχας τῆς φυλῆς.

Ἐκτὸς τούτων ἡ παρούσα κατάστασις ἔχει προσέτι ὑπὲρ ἑαυτῆς τὸ πλεονέκτημα νὰ συνδέῃ ἡμᾶς ἀδιαρρήκτως μετὰ τῶν ὑπὸ δουλείαν εἰσέτι εὐρισκομένων ἀδελφῶν ἡμῶν, μεθ' ὧν κοινὸν τὸ παρελθὸν καὶ κοινὸν τὸ μέλλον θέλομεν ἔχει. Ἄν ἡ νομοθεσία ἦναι ἐκ τῶν κυριωτέρων συνδέσμων δι' ὧν συγκρατεῖται ἡ ἐνότης τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος, διατί τὸν σύνδεσμον τοῦτον ἀδίκως νὰ διαβρῆζωμεν; — Οἱ νόμοι τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, καθ' ὅσον ἐν τῷ προχείρῳ τοῦ Ἀρμενοπούλου περιέχονται, ἐξακολουθοῦντες καὶ παρὰ τοῖς μὴ ἐλευθεροῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν μέχρι τοῦδε νὰ ἰσχύωσιν, ἐτι περισσότερον τοὺς μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἡμῶν συνδέσμους συντηροῦσι, ματαιοῦντες τὰ σχέδια τῆς ἀσπλάγχχνου πολιτικῆς, ἀείποτε τὸν ἀποχωρισμὸν ἀποπειρωμένης.

Ἄν ἡ ἀστυκὴ νομοθεσία ἦναι οἰκοδόμημα ἐθνι-

κόν, πρὸς πλήρη καταρτισμὸν τοῦ ὁποίου ἐκάστη μερίς τοῦ ἔθνους ἔχει τί νὰ προσθέσῃ, πῶς ἡμεῖς μόνοι, ἀνεὺ τῆς ἀναγκαίας τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν συνδρομῆς θέλομεν τὴν ἀνέγερσιν αὐτοῦ ἐπιχειρήσει; — Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, δυστυχῶς σήμερον διαμελισμένον, προώρισται ν' ἀποτελέσῃ μίαν καὶ ἀδιαιρέτον ἐθνικότητα· μεταβατικῆς λοιπὸν οὗσης τῆς ἐνεστώσης ἡμῶν καταστάσεως, πῶς δυνάμεθα νὰ ἐπιχειρήσωμεν διαρκῆ καὶ μόνιμα ἔργα, οἷον εἶναι τὸ τῆς ἀστυκῆς νομοθεσίας (28); Τίνι δικαιώματι τὸ ἀποσπαθὲν τοῦ ὅλου ποσοστὸν μέρος θέλει συντάξῃ νομοθεσίαν ἀληθῶς ἑλληνικὴν, ἐνῶ εἰς τὴν σύνταξιν αὐτῆς ἅπαντα τὰ μέρη τοῦ Γένους δικαιοῦνται νὰ συμμετέξωσιν;

Παραίνοντες λοιπὸν λέγομεν, ὅτι ἡ Βυζαντινὴ νομοθεσία δὲν εἶναι δι' ἡμᾶς ξένη· ὅτι τὰ ἔθιμα εἰσὶν ἀναγκαῖαι συμπληρώσεις καὶ τροπολογίαι, τὰς ὁποίας ἡ ἐθνικὴ συνείδησις παρεδέχθη, κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐποχῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς καταστάσεως· ὅτι διεπόμενοι ὑπὸ τῶν νόμων τῶν χριστιανῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου, ὑπὸ τῶν ἡμετέρων εἰμίμων τροπολογουμένων, οὐ μόνον ἱκανοποιούμεν τὰς ἐνεστώσας τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως ἀπαιτήσεις, ἀλλὰ, συνδεόμενοι μετὰ τοῦ παρελθόντος, προπαρασκευάζομεν τὴν ἀνέγερσιν τοῦ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν νομοθεσίας οἰκοδομήματος καὶ ἐπὶ τέλους, ὅτι ἡ ἐνεστώσα κατάστασις περὶ τὴν ἀστυκὴν ἡμῶν νομοθεσίαν, ἐστὶ διὰ πολλοὺς λόγους προτιμότερα τῆς καταστάσεως τοῦ σήμερον ἐπιχειρητομένου ἀστυκοῦ γόμου.

ΓΑΜΟΣ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝῳ.

— 0 —

Δημοσιεύομεν τὴν ἐφεξῆς ἐπιστολὴν ἴν' ᾧ πρό τινων μνητῶν ἐλάδομεν παρὰ φίλου περιηγηθέντος τὴν Γαλ-

(28) Μὴ εἴπη δὲ τις, ὅτι σήμερον νομοθετοῦμεν καὶ προδόντος τοῦ χρόνου μεταρρυθμίζομεν τὴν νομοθεσίαν, διότι ἡ νομοθεσία εἶναι ἔργον, ὅπερ, ὅπως χαίρῃ ὑπόληψιν, ὀφείλει σταθερὸν καὶ μόνιμον χαρακτῆρα νὰ παρουσιάσῃ. Οὐδὲ εἰς ἐκείνον τὸν λαὸν τοῦ ὁποίου ἀδιαλείπτως ἡ νομοθεσία μεταβάλλεται· ἐμοιζοῖ τὸν κολασμένον τοῦ Δάντου ἀενάως ἐν τῇ κλίνῃ αὐτοῦ περιστρεφόμενον, καὶ εὐδαμνὸν εὐρίσκοντα ἀνάπαισιν.

Ἐν Γαλλίᾳ, ὅπως μεταρρυθμισθῇ τὸ ὑποθηκικὸν σύστημα καὶ καταργηθῶσιν αἱ σιωπηραὶ καὶ γενικαὶ ὁποθήκαι, ἐχρηάσθη ἡμέτερος αἰὼνος πάλιν ἐχρηάσθη νὰ κηρυχθῶσι κατ' αὐτοῦ καὶ νομοδιδάσκαλοι, καὶ σχολαί, καὶ δικαστήρια, καὶ κοινὴ γνώμη, ὅπως ἀντικατασταθῇ τὸ τῆς δημοσιότητος καὶ εἰδικότητος σύστημα.

Τὰ αὐτὰ παραιτοῦμεν ὡς πρὸς τὴν κατάργησιν τοῦ πολιτικοῦ θανάτου. Ὅσάκις ἐν ταῖς Βουλαῖς ἐγένετο λόγος περὶ καταργήσεως τοῦ ἀπανθρώπου τούτου πλάσματος, πάντοτε τὸ ζήτημα ἀνεβδόλλετο· διότι, ὡς ἔλεγον, ἐπαυρῶντο μὴ σταλευθῇ τὸ ἀρμονικὸν ὅλον τοῦ ἀστυκοῦ κώδικος· Ἐσχάτως ὁμοῦς κατηργήθη, φεῦ τοσάυτα κατ' αὐτοῦ ἐλέγχθησαν καὶ ἐγράφησαν.

λίαν καὶ Ἀγγλίαν, ὡς περιέχουσιν περιέργους τινὰς πληροφορίες περὶ τῶν ἐν Λονδίῳ Ἑλλήνων. Σύμφωνοι δὲ καὶ ἡμεῖς ματὰ τοῦ ἐπιστολογράφου ὡς πρὸς τὸ ἄτοπον τῆς παραλείψεως μέρους τῆς τελετῆς τοῦ γάμου, προτρέπομεν τοὺς ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὁμογενεῖς νὰ ἐμμένωσιν ἀναλλοιώτως εἰς τὰ πάτρια, καὶ μάλιστα εἰς τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας ἐξ ὧν καὶ ὁ γάμος, ἅτινα δογματισθέντα ἄπαρ ὑπὸ τῶν ἐπὶ τὰ ἱερῶν Συνόδων, καὶ δογματισθέντα σοφῶς, οὔτε βελτιώσεων ἀνάγκην ἔχουσιν, ἀλλ' οὔτε ὑπόκεινται εἰς τοιαύτας. Αἱ βελτιώσεις καὶ ἡ πρόοδος ἐπὶ θρησκευτικῶν φέρουσιν εἰς *immaculées conceptions*. Ἄλλως τε αἱ τελεταὶ τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας εἰσὶν αἱ ἱερώτεραι, καὶ ὠραιώτεραι, καὶ ἀρχαιότεραι τῶν τελετῶν πασῶν τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν, τῇ μαρτυρίᾳ καὶ αὐτῶν τῶν ξένων. (Ἀνάγνωθι τοὺς Ἀγγλους Neal, *History of the holy eastern church*, καὶ Henry Hall Milman (1854) καὶ ἄλλους.) Μὴ λησμονῶμεν πώποτε ὅτι ἡ ἄκρα προσκόλλησις τῶν πατέρων ἡμῶν εἰς τὰ τῆς θρησκείας καὶ τὰ τῆς πατρίδος, ἔφεραν ἐπὶ τέλους τὴν σωτηρίαν μέρους τούτης. Ὁμοίαν μόνον προσκόλλησις καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτῶν θέλει φέρεи καὶ τοῦ ἐπιλοίπου τῆς σωτηρίας. Ἄλλοι ἀσυστέλλωνται χορεύοντες καὶ πηδῶντες καὶ κυμβαλίζοντας ἐν τοῖς ναοῖς αὐτῶν ἡμεῖς ἀπ' ἐναντίας πρέπει νὰ ἐγκαυχώμεθα ἐπὶ τῇ θειότητι καὶ σεμνότητι τῶν τελετῶν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας.

« *Philatez φίλε!* »

» Ἐλθὼν τῇ πρώτῃ Σεπτεμβρίου ἐκ τῆς μεγάλης πόλεως τῶν Παρισίων εἰς τὴν ἐτι μεζονα τοῦ Λονδίνου, ἔτυχον νὰ παρευρεθῶ προσκληθεὶς εἰς τοὺς γάμους τοῦ κυρίου Κορωνιοῦ, νυμφευομένου τὴν θυγατέρα τοῦ κυρίου Ἀλεξάνδρου Ἰωνίδου, Ἀγγλίαν. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸ πρῶτον, ὅπου ἐγένετο ἡ ἱερὰ τελετὴ, ἐθαύμασα καὶ ἐχάρην ἐξ ἐθνικῆς φιλοτιμίας διὰ τὴν πολυτέλειαν, μετ' ἧς οἱ ἐκεῖ ἐμπορευόμενοι Ἕλληνες ἐκόσμου ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τὴν τελετὴν ἑνὸς, ἂν ὅχι τῶν πλουσιωτάτων, βεβαίως ὅμως τῶν φιλογενεστάτων καὶ μᾶλλον φιλοκάλων τέκνων τῆς Ἑλλάδος, τοῦ ὁποῦ πρώτῃ μέριμνα αἰεὶ ὑπῆρξε τὸ νὰ κάμῃ συμμετόχον τοῦ πλούτου αὐτοῦ τὴν παιδείαν τῆς πατρίδος. Ἡ μεγαλοπρέπεια ἐπεδείκνυτο μάλιστα διὰ τῶν ὀχημάτων, ἅτινα λαμπρὰ ἵπποις τε καὶ δίφροις, περὶ τὰ τετραράκοντα, κατεῖχον ὅλον τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ, ἐν ᾗ καίτοι ἡ ἐλληνικὴ ἐκκλησία. Μουσικῆς ἐκκλησιαστικῆς σύστημα ἔχουσιν εἰσηγμένον οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες, ὡς καὶ οἱ ἄλλαχοῦ τῆς Εὐρώπης, τὸ τοῦ κυρίου Χαΐιαρᾶ, τὸ ὁποῖον μόνον καινοτομίαν ἔχει ὅτι εἶναι τετράφωνον καὶ ἐρρυθμισμένον μελωδικώτερον. Οἱ ἐκάστοτε εἰς τὰς ἱερὰς λειτουργίας καὶ τὰς ἄλλας τελετάς τὰς ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἐκκλησίᾳ συρρέοντες ξένοι μαρτυροῦσιν, ὅτι ἡ οὕτω μεταρρυθμισθεῖσα ἐλληνικὴ μουσικὴ εἶναι καὶ εὐχάριστος καὶ Θεῷ πρέπουσα, ἐν ᾗ ἡ παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει, μονόφωνος οὔσα, καὶ διὰ τῆς ὑψηλῆ-

σεως ἑνὸς μόνου ἢ πολλῶν βοηθουμένη, στερεῖται καὶ μελωδίας καὶ ἁρμονίας. Διὸ εὐχῆς ἔργον εἶναι νὰ εἰσαχθῇ ποτε καὶ παρ' ἡμῖν ἡ εἰς τιμὴν τοῦ ἔθνους καὶ κατάνυξιν τῶν ἐκκλησιαζομένων τὰ μάλιστα συμβάλλουσα αὕτη καινοτομία, ἥτις καὶ εὐρημα Ἕλληνας εἶναι, καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν καὶ τὰ στοιχεῖα οὐδὲν διαφέρει τοῦ νῦν ὑπαρχόντος συστήματος. Ἡ ἄλλη τελετὴ τοῦ γάμου ἐγένετο καὶ ἐκεῖ οἷα παρ' ἡμῖν μόνον δὲ τὸ α' Ἡσαΐα χόρευε ἡ παρελείφθη διὰ τοὺς πολλοὺς Ἀγγλους, οἵτινες ἴσως ἤβελον παραξενευθῆ διὰ τὸν γύρον. Τοῦτο δὲ μ' ἐλύπησε κατὰ τι, προθυμούμενον νὰ ἴδω ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τελούμενα καὶ φυλαττόμενα ἀπαραμειώτα τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα τῆς πατρίδος. Οὐδὲ γνωρίζουσι, φαίνεται, οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες ὅτι χορὸς εἰρηνικὸς καὶ σεμνός, ἡ λεγομένη ἐμμέλεια, ἐν θρησκευτικαῖς τελεταῖς, εἶναι ἀρχαιότατον ἐλληνικὸν ἔθος τὸ ὁποῖον καλῶς καὶ εὐσχημόνως παρεδέχθη καὶ ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία.

» Μετὰ τὴν τελετὴν διεκίνηθη ἅπαντα ἡ πομπὴ ἐν τάξει πρὸς τὴν ἐν *Tulse Hill* οἰκίαν τοῦ κυρίου Ἰωνίδου, ὅπου ἦν ἐν τῷ κήπῳ παρεσκευασμένον ὑπὸ σκηνῇ, δίχρουν μεγαλοπρεπὲς συμπόσιον, πρὸς ὃ κορευόμενοι ἐκ τῆς οἰκίας οἱ δαιτυμόνες εἶχον ἔνθεν μὲν τὴν ἐλληνικὴν σημαίαν, ἔνθεν δὲ τὴν ἀγγλικὴν κυματίζουσιν.

» Ἡ τράπεζα ἦν ἐν σχήματι Π, εἰς τὴν μέσσην ῥαχιν τοῦ ὁποῦ παρεκλήντο οἱ νεόνυμφοι, καὶ ἐν τοῖς πλανίοις ἔνθεν καὶ ἔνθεν οἱ πένθεροί· πλησίον δὲ τῆς πένθερος ὁ πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος κύριος Τρικούπης, καὶ ἐφεξῆς οἱ ἄλλοι 156 Ἕλληνες καὶ πολλοὶ Ἀγγλοι, ἐπειδὴ ἐκ τῶν 250 προσκεκλημένων Ἑλλήνων, οἱ μὲν ἐκωλύοντο ὑπὸ διαφορῶν αἰτιῶν, νόσων, ἢ πένθους, οἱ δὲ ἦσαν ἀποδημοῦντες τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

» Ὁ καμπανίτης καὶ ἄλλοι ἐξαίρετοι οἶνοι ἀφειδῶς ἐγκρινάμενοι ἐγέννησαν εὐθυμίαν καὶ χαράν. Πρῶτος ὁ πρέσβυς ὃν τιμῶσι καὶ σέβονται ἐκεῖ μικροὶ καὶ μεγάλοι ὡς ἀντιπρόσωπον τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ βασιλείου, κατήρξατο τῶν προπόσεων, εὐχηθεὶς τὰ ἄριστα εἰς τοὺς νεόνυμφους. Μετὰ δὲ ταῦτα προὔπιεν ὁ γαμβρὸς εἰς ὑγιεῖν τῶν νέων γονέων του εἰπὼν ἐν τῇ εὐχῇ καὶ τινὰς χαριένας λόγους. Εἰς τὸν γαμβρόν του, εὐχαριστῶν ὁ πένθερός, εἶπεν ὅτι πολλὰ μὲν ἄλλα προτερήματα τοῦ νέου υἱοῦ του ἐγίνωσκε μέχρι τοῦδε, ἢ ἢ ὅμως πρῶτον βλέπει ὅτι εἶναι καὶ εὐγλωττος καὶ ῥητορικὸς· προσέπτε δὲ καὶ εἰς τὸ μέλλον μεγαλεῖον τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους. Καὶ μετὰ τὸν κύριον Ἰωνίδην προσέπτε πάλιν ὁ κύριος Τρικούπης εἰς μεζονα προκοπὴν τοῦ ἐλληνικοῦ ἐμπορίου, καὶ τὴν ὑγιεῖν τοῦ πρώτου ἐν Λονδίῳ καθιδρυτοῦ αὐτοῦ κυρίου Π. Ῥάλλη. Ἦν δὲ ἐν τῷ συμποσίῳ καὶ ὁ ὑμέτερος Σγούτας, συγγενὴς τοῦ Κ. Ἰωνίδου, ὃς οὔτε ἐμπορος, οὔτε πλούσιος ὢν, ἴσως μάλιστα καὶ πτωχὸς ὡς πάντες ὑμεῖς οἱ διαπῶται τῶν Μουσῶν, οἵτινες λησμονεῖτε ὅτι ἀμειψώτατοι σήμερον οἱ φθόγγοι αὐτῶν ἐὰν δὲν συνοδεύονται καὶ ὑπὸ τοῦ μελιρρύτου ἤχου τῶν βρεττανικῶν ὑπερπύρων, συνευωχεῖτο καὶ αὐτός.

μετ' ἀριμανείου τῶντι ὀρέξει. Οὗτος, προκίμων εἰς τὴν πρόδον τοῦ πανεπιστημίου καὶ τὸν ἐκ τούτου, προσδοκώμενον φωτισμὸν τοῦ ὅλου ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐπέλεξε ὅτι χαίρει ἔχων συγγενεῖς, ὧν καὶ τοὶ εὐπόρων καὶ ἀπαθῆμων τῆς πατρίδος τὰ ὀνόματα δὲν εἶναι ξένα καὶ ἀνέκοντα εἰς τὸ ἑλληνικὸν πανεπιστήμιον. Μετὰ ταῦτα οἱ μὲν νεόνυμφοι ἀπῆλθον εἰς Δόδον· οἱ δ' ἄλλοι, παραμεινάντες εἰς τὴν τράπεζαν μέχρι τῆς ὁδοῦ καὶ χορεύσαντες ἔπειτα μέχρι τῆς 8, ἀπῆλθον ἕκαστος οἴκαδε. Τοιαῦται ἀδελφικαὶ συνελεύσεις τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος εὐρισκομένων Ἑλλήνων ἔχουσι τι καταλυτικόν, καὶ ἐμποιοῦσι χαρὰν οὐ μετρίαν ἑκάστῳ τῶν τὴν ὁμήγουριν ἀποτελούντων· διότι πείθεται τις ὅτι οὗς πολλάκις χωρίζει ὁ κερδῶς Ἑρμῆς καὶ τὰ ἄλλα χρηματικὰ συμφέροντα, τούτους ἐνώνει καὶ συμπιλοῖ ὁ ἱερώτατος καὶ ἀγιώτατος τῶν δεσπῶν, ὁ τῆς ὁμογενείας, καὶ ἡ σεβαστὴ προσηγορία τοῦ Ἑλλῆνος. »

N N.

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΚΟΡΑΗΣ.

—ο—

Δημοσιεύοντες ἀντίγραφον τῆς προτομῆς τοῦ ἀθανάτου Αἰαμαντίου Κοραῆ, ἣν ἐλάβευσεν μετὰ πλείστης ἐπιτυχίας ὁ ἡμέτερος Ἰω. Κόσσης, κρίνομεν περιττὸν νὰ ἐπαναλάβωμέν τι περὶ τοῦ μεγάλου τούτου τῆς Ἑλλάδος εὐεργέτου· διότι τίς ἀγνοεῖ τοὺς μόχθους καὶ τὴν φιλοπατρίαν αὐτοῦ, ὡς καὶ τὴν μεγίστην ὠφέλειαν καὶ δόξαν ἃς περιποιήσατο τῇ ἰδίᾳ πατρίδι διὰ τῶν πολυτίμων αὐτοῦ συγγραμμάτων, ἐν αἷς ἐνέτεινε γνώμας φιλοσόφους, καὶ τῶν πολιτικῶν πολλὰ συγκατέπλεκε τοῖς φιλολογικοῖς, προτροπὰς τε, καὶ νοουθεσίας, καὶ ἐπιπλήξεις ἔχοντα; ἢ τίς δὲν ὁμολογεῖ ὅτι εἰς τὰς προτροπὰς καὶ νοουθεσίας ταύτας ὀφειλομένην τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπης, καὶ τὴν ταχύτεραν ἀνάκτησιν τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερίας;

Ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρως ἦτο ἀναντιρρήτως ἡ ἐπικρατεστέρα τῶν πολλῶν ἀρετῶν τοῦ μακαρίου ἐκείνου ἀνδρός. Δὲν ἦτο δὲ αἰσθημα ἀπλοῦν ὡς τὸ ἐμφωλεῦον εἰς τὰς καρδίας πάντων τῶν ἐχόντων πατρίδα· διότι « ἔστι καὶ ἀνδρείας διαφορά πρὸς ἀνδρείαν, ὡς τῆς Ἀλκιβιάδου πρὸς τὴν Ἐπαμεινώνδου, καὶ φρονήσεως πρὸς φρόνησιν, ὡς τῆς Θεμιστοκλέους πρὸς τὴν Ἀριστείδου, καὶ δικαιοσύνης πρὸς δικαιοσύνην, ὡς τῆς Νομᾶ πρὸς τὴν Ἀγησιλάου. » (Πλούτ. ἐν Βίῳ Φωκ.) Ἀλλ' αἰσθημα ἐσκεμμένον, οὕτως εἰπεῖν, καὶ συνετὸν, ἐξευγενισθὲν καὶ ἀνυψωθὲν, καὶ ἐγτονώτερον γενόμενον ὑπὸ τε

τῆς μετὰ κρίσεως μελέτης τῶν συγγραμμάτων τῶν ἡμετέρων προγόνων, καὶ τῆς ἀληθοῦς ἐκτιμήσεως τῶν μεγάλων ἔργων ἃτινα ἐκεῖνοι ἐπεχείρησαν καὶ εἰς πέρας ἤγαγον. Εἰς τὸν Κοραῆ, ἀριερώσαντα πάσας τὰς δυνάμεις καὶ ὁλόκληρον τὸν βίον αὐτοῦ τῇ Ἑλλάδι, ἐφαρμόζεται τῶντι ὅ,τι ἔλεγεν ὁ Λουκιανὸς (Πατρ. ἐγκώμ.) διὰ τοὺς ἀγαπῶντας τὴν ἰδίαν πατρίδα. « Πάντα παιδεύματα καὶ μαθήματα συλλέγουσι χρησιμωτέρους αὐτοὺς ἀπὸ τούτων ταῖς πατρίσι παρασκευάζοντες. »

Τὸ ἔργον τοῦ Ἰω. Κόσσης, ὁ ἀτελῶς ἀπεικονίζει τὸ ἀνωτέρω ξυλογράφημα, ἔχει τι βεβαίως ἀξιοσημεῖον, ὡς παριστάνον τὸ φιλόσοφον καὶ αὐστηρὸν ἦθος τοῦ ἐξεικονιζομένου, καὶ ἀναγγέλλον ὅτι ὑπὸ τὸ πλατὺ αὐτοῦ μέτωπον ἀνακυκλῶνται μέριμναι καὶ σκέψεις περὶ συμφερόντων σπουδαιοτάτων.